

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto koskien asiaa TEM078:00/2022 Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi. Esityksellä säädettäisiin uusi päästökauppa-laki, jolla toimeenpantaisiin EU:n päästökauppadirektiivin muutokset laitosten, meriliikenteen ja lentoliikenteen päästökaupan osalta sekä uusi erillinen rakennusten, liikenteen ja muiden toimialojen päästökaupan vuoden 2024 jakelijoihin kohdistuva päästöjen raportointivelvoite. Päästökauppa on hyvin toimivaksi todettu markkinatalouteen pohjautuva järjestelmä, joka ohjaa päästöjen vähentämistä kustannustehokkaasti ja kannustaa vähähiilisiin teknologioihin investoimiseen.

Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että EU:n ilmastopolitiikka on kunnianhimoista, mutta samalla reilua ja tasapainoista. Pienet ja keskisuuret yritykset ovat avainasemassa ilmastotavoitteiden saavuttamisessa, sillä ne muodostavat suuren osan EU:n taloudesta ja työllisyydestä. Pk-yritykset tulee huomioida myös EU:n ja kansallisen ilmastopolitiikan laajentamisen valmisteluissa ja täytäntöönpanossa. Yrittäjät tarvitsevat riittävästi tietoa, neuvontaa ja tukea uusien sääntöjen ja veloitteiden noudattamiseksi sekä päästöjen vähentämiseksi.

Keskeiset huomiot

Luonnoksessa kuvataan kattavasti asian taustat, EU-säädöksen tavoitteet ja sisältö, nykytila sekä ehdotukset ja arviot niiden vaikutuksista eri toimialoille, kuluttajille, valtiontalouteen sekä ympäristölle. Vaikutusarviot ovat yritysten kohdalla yleisellä tasolla kattavia. Virkatyönä tehty arvio päästökaupan soveltamisalan rajausten vaikutuksista Suomessa on uskottava, vaikka arvioon liittyykin huomattavaa epävarmuutta. Myös hiilirajamekanismi (CBAM) ja sen käyttöönottoon liittyvät muutokset päästöoikeuksien ilmaisjaossa on kuvattu erittäin yksityiskohtaisesti ja kattavasti.

EU-säädösten vaikutukset pieniin ja keskisuuriin yrityksiin eroavat usein merkittäväillä tavoilla suurten yritysten kohtaamista muutoksista. Yritysvaikutuksissa olisi kannattavaa pyrkiä edes suurpiirteisesti arvioimaan, missä määrin EU:n päästökauppadirektiivin muutosten vaikutukset mahdollisesti valuvat arvoketjujen läpi pienille yrityksille.

Saaripoikkeus

Suomelle saaripoikkeuksen soveltaminen meriliikenteen päästökaupassa on perusteltu ratkaisu. Saaripoikkeuksen käyttöönoton on esitetty hidastavan merenkulun vihreää siirtymää ja hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Pysähdykset kannustavat korkeampiin matkanopeuksiin, mutta pienemmät nopeudet ja matkanopeuden optimointi satamakäynnit huomioiden olisivat tehokkaita siirtymävaiheen päästövähennyskeinoja. Saaripoikkeuksen käyttöönotolla ei kuitenkaan voida olettaa olevan suurta merkitystä sille, pysähtyvätkö alukset Ahvenanmaalla vai eivät. Kuten luonnoksessakin todetaan, useimmat alukset, jotka täyttävät saaripoikkeuksen kriteerit, pysähtyvät jo nykytilanteessa satamassa Ahvenanmaalla matkustajien, rahdin sekä tax free -myynnin vuoksi.

Väliaikaisen saaripoikkeuksen tuoma siirtymäaika helpottaa alan toimijoiden teknologista siirtymää pysäyttämättä sitä. Väliaikaisuuden ja tiedossa olevan päättymispäivän vuoksi saaripoikkeuksen investointivaikutukset eivät todennäköisesti olisi kokonaiskuvassa merkittäviä. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön tilaaman selvityksen mukaan Manner-Suomen ja Ahvenanmaan välisen reittiosuuden päästöoikeuksien hankintakustannukset olisivat 18,1 miljoonan euroa vuonna 2026. Saaripoikkeusta hyödyntämällä näiltä kustannuksilta vältytään. Saaripoikkeuksen mahdollisesti aiheuttamaa kilpailun vääristymistä on kuvattu ja arvioitu kiitettävästi aiemmassa arviomuistiossa päästökauppadirektiivin toimeenpanosta sekä sen liitteessä.

Lentoliikenteen päästökaupan toimeenpanossa tulee huomioida EU:n sisämarkkinoiden yhdenvertaisuus ja kilpailuasetelma: Suomesta matkustaessa lentämiselle ei ole yhtä kattavasti ja yhtä käytännöllisiä vaihtoehtoja kuin monessa muussa Euroopan maassa. Lentojen hintojen nousu vaikuttaa siis suomalaisten liikematkustamiseen suhteellisesti muuta Eurooppaa voimakkaammin. Tällä voi olla negatiivinen kilpailukykyvaikutus myös esimerkiksi kansainvälistä liiketoimintaa harjoittavien tai siihen pyrkivien pienten ja keskisuurten yritysten kustannusten kautta.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Roope Ohlsbom

ekonomisti

Ohlsbom Roope
Suomen Yrittäjät